

12 OUDE LOOP VAN DE MOLENLEIJ

Op zoek naar de oude Molenleij

De monding van de Molenleij stroomt nu uit in de Wilhelminasingel. In de geschiedenis is deze monding minstens twee maal verlegd. Zijn er nog sporen van de oude beeklopen zichtbaar? Oude namen zijn Molenley, Molenvloed, Het Leijke. Ook wordt de naam van de beek 'de Rulle' in verband gebracht met de Molenleij.

13e Eeuw, eerste vergraving

De Molenleij zou in het derde kwart van de 13e eeuw gegraven zijn, als aftakking van de Rulle. Dit ten behoeve van een te bouwen watermolen aan de Ginnekenweg. Over de loop van de Rulle is weinig met zekerheid bekend. (lit. 1)

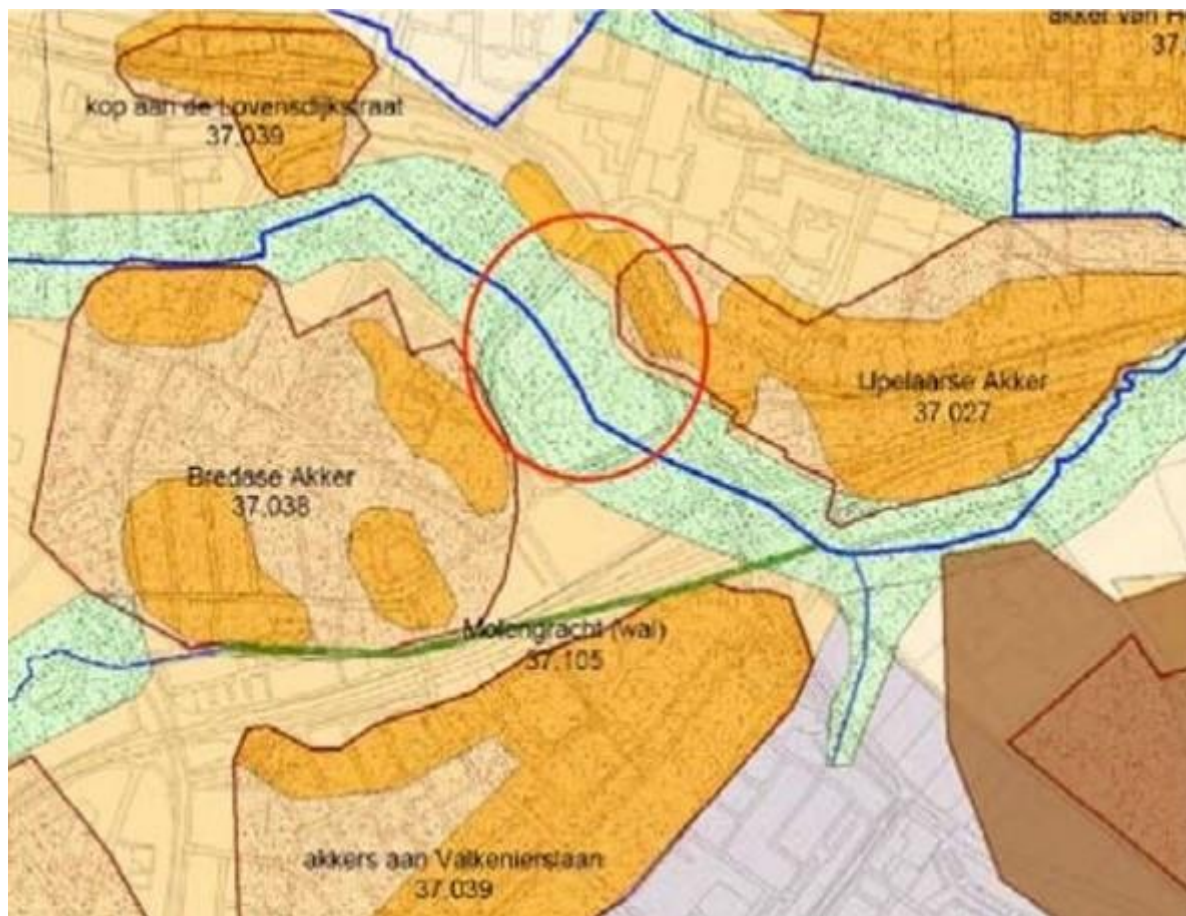

Figuur 1 gegraven toevoer naar Watermolen in het Ginneken

Bij de uitbreiding van het Amphia ziekenhuis locatie Molengracht is er archeologisch onderzoek uitgevoerd.

De vraagstelling: Is het mogelijk het beekdal van de Rulle door middel van een profielopname in kaart te brengen en de overgang naar de dekzandrug in het noorden van het plangebied te traceren?

De conclusie: Uit nader onderzoek met proefsleuven bleek dat de dekzandkop inderdaad op de veronderstelde locatie in het noordoosten van het plangebied is aangetroffen, er zijn echter geen sporen van het beekdal van de Rulle gevonden. (lit 2)

Figuur 2 Akkers en beemden met tevens de veronderstelde loop van de Rulle (plangebied Molengracht is rood omcirkeld).

20e Eeuw, tweede vergraving

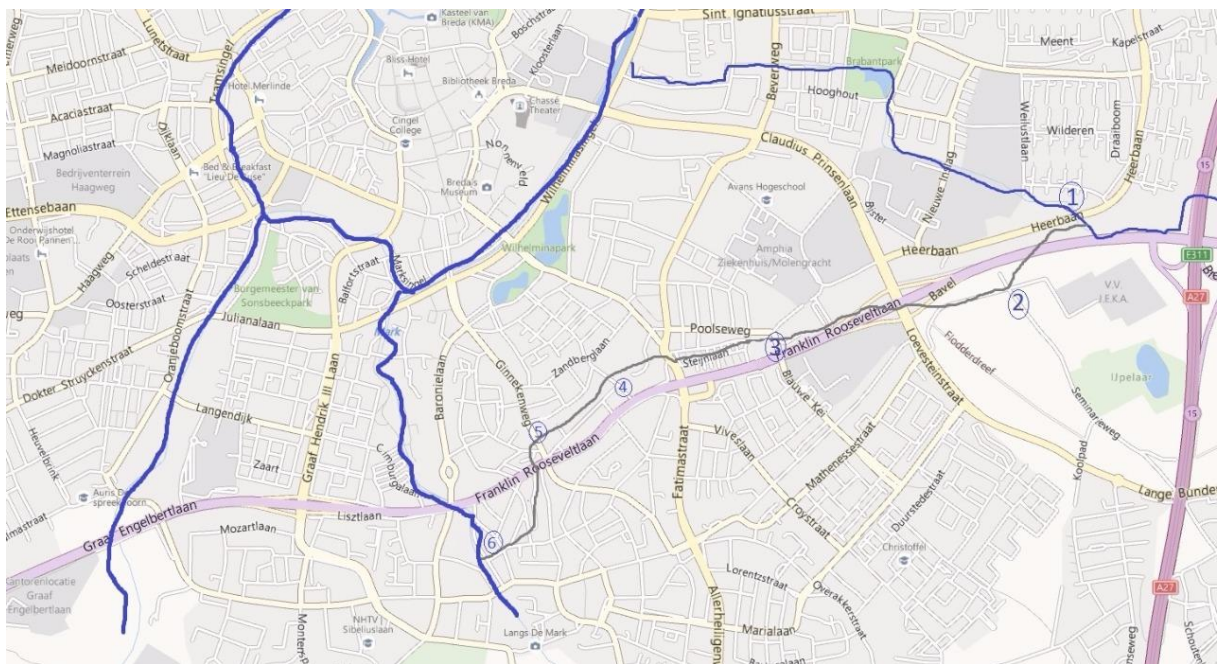
In 1947 wordt de loop verlegd naar de huidige bedding. Aanleiding waren overstromingen in het Ginneken in 1937. Het zogenaamde villapark Korteweg, op dat moment in aanbouw ondervond grote schade. Dit villapark ligt in de driehoek Ginnekenweg, Johan Willen Frisolaan en van den Borchlaan en de

Molenleij liep er doorheen. Een bruggetje in de Regentesselaan spoelde finaal weg. (lit. 3). Figuur 3 geeft de loop weer op een topografische kaart uit 1940.

Figuur 3 Loop Molenleij topografische kaart 1940 (bron: www.topotijdreis.nl)

In figuur 4 is de oude loop geprojecteerd op het huidige stratenplan.

Figuur 4 Kaartje met oude loop Molenleij , geprojecteerd op huidige stratenplan stratenplan (Grijze lijn is de oude loop, blauwe lijn is de huidige loop). De nummers 1-6 komen overeen met de hieronder beschreven plaatsen.

1. Tankstation Heerbaan

De zoektocht begint bij het tankstation aan de Heerbaan. Tussen dit tankstation en het kantoorgebouw leidt een fietspad naar een bruggetje over de Molenleij. Steek dit bruggetje over en loop meteen rechtsaf. Na zo'n 100 buigt de beek terug richting een bruggetje onder de Heerbaan. Rechtdoor loopt een stukje oude Molenleij (foto 1). Deze grenst aan tuinen en een bosje langs de Franklin Rooseveltlaan. Zo'n 100 meter verderop loopt het stroompje dood. Wel voert een ondergrondse pijp overtollig water af, uit het gebied aan de overkant van de Fr. Rooseveltlaan, het Jeka-terrein en natuurpark "Tussen de Leijen". Dit stukje oude Molenleij heeft dus nog een functie in het waterbeheer en trekt dit deel van Nieuw IJpelaar bij het stroomgebied van de Molenleij.

Foto 1 Oude loop Molenleij achter Heerbaan

2. Ingang St. Joost, kruispunt Beukenlaan/Seminarieweg/Ijpelaarstraat

De oude bedding liep met een boog onder de Fr. Rooseveltlaan en kwam precies op de kruising van Beukenlaan en Seminarieweg uit. Deze boog kun je nog herkennen aan de oude eiken (deels op particuliere grond , deels in Natuurpark Tussen de Leijen). Ook de oude, meerstammige vrijstaande Es (Foto 2) 50 meter verderop in het park, staat langs deze lijn. Wellicht spiegelde hij zich ooit in het water van de Molenleij.

Foto 2 en 3 Meerstammige Es in Natuurpark 'Tussen de Leijen'

De oude eiken van de Ijpelaarstraat markeren de oude verbindingsweg tussen Seminarieweg en Heerbaan. Deze weg, onderbroken door de Rooseveltlaan, kun je doortrekken naar de overzijde, waar ook oude nog een rijtje oude eiken staat.

Het is idyllisch te denken dat het toegangsbruggetje naar het complex van de Academie St. Joost over de oude Molenleij stak. Op kaarten stroomde deze echter aan de westkant van de weg.

Even verderop was het vroegere Cafe Diepstraten (De heilige Tap, nu woonhuis parallel aan de oprit) Op het punt waar de Heusdenhoutse weg overging in de Valkenierslaan, was vroeger een voorde, een doorwaadbare plaats. Daarvan is nu niets meer te zien.

3. Hoeve de Blauwe Kei

Ook hier is een stukje Molenleij te zien. Het Leijke passeerde de buurtschap Molengracht. Tegenover de Korte Raamstraat vormde twee boerderijen uit de 17e/begin 18e eeuw met De Blauwe Kei de oudste gebouwen uit de omgeving. Vanaf de Valkenierslaan liep een zandpad naar de Blauwe Kei, parallel aan de Molenleij. Ter hoogte van de hoeve was een bruggetje. Bij de bevrijding van Breda door de Polen, trokken Poolse tanks via deze dreef over het bruggetje verder. Althans dat was de bedoeling. Het bruggetje zakte onder het gewicht van de tanks in elkaar. Ter plekke werd het Leijke gedempt met mustert, takkenbussels van de hoeve, zodat de opmars verder kon.

4. Molenleystraat

De naam (Foto 4) herinnert eraan dat het Leijke hier zijn weg vervolgde met een bruggetje onder Korte Ploegstraat. Via de tuin van het voormalige Benedictenessen klooster boog het af, achter de Sacramentskerk en - school naar de Laan van Mecklenburg. Grenzend aan de achtertuinten van de Roy van Zuidewijnlaan en de Saksen Weimarlaan vervolgde het zijn weg richting de Ginnekenweg.

Foto 4 straatnaambordje Molenleystraat

5. Appartementencomplex De Watermolen, Ginnekenweg

In deze omgeving heeft de vroegere runwatermolen gestaan. In de gevel van dit complex is een herinneringsteen geplaatst, als aandenken aan de brug die er gelegen heeft (Foto 5) De smalle doorgang tussen dit complex en het pand ernaast (no's 148 en 160a) geeft het vervolg van de loop aan. (Foto 6)

Foto 5 Herinneringssteen appartementencomplex De Watermolen

Foto 6 Steegje Watermolen

6. Schuifhil

De oude loop schiet onder de rondweg door naar de Schuifhil, een smal straatje dat de bedding weergeeft richting de Prins Frederiklaan (foto 8) In de omgeving van de Dr. De Visserschool stroomde hij, om uiteindelijk in de Mark uit te monden.

Bronnen

1. Leenders, K.A.H.W., 2006. Cultuurhistorische landschapsinventarisatie gemeente Breda, Breda
2. Nollen, J., 2009. Evaluatieverslag Molengracht JEKA Breda (BR-222-09), Breda.
3. Otten, G. 2009. Het Van Koolwijkpark (het voormalige Brabantpark) te Breda. Jaarboek de Oranjeboom, jrg 62, 1-84

Tekst gebaseerd op gegevens van Cees van der Velden, Lid Werkgroep Heusdenhouts Historie en presentatie van Wim Joosen, leden Werkgroep Heusdenhouts Historie, Heemkundekring Paulus van Daesdonk. Bewerking Charles Schils